

Milčo Mančevski, makedonski reditelj: Volim Balkan, ali ga ne idealizujem

Tatjana Nježić | 03. 03. 2011. - 00:02h

Meni su osećanja uvek najvažnija – rekao je Milčo Mančevski čiji je film „Majke“ privukao posebnu pažnju na ovogodišnjem Festu. Poznati reditelj, rođen u Skoplju a živi i radi u SAD, u razgovoru za „Blic“ govori o pomenutom ostvarenju, odnosu umetnosti i politike, (ne)snalaženju u savremenom svetu, svom budućem filmu...

Šta je zapravo bio ključni motiv, okidač da radite film „Majke“?

– Radio sam seriju reklama o turizmu u Makedoniji za CNN. Neke od reakcija ljudi u Makedoniji bile su da to nije prava Makedonija. Pa i nije, plasiran je jedan aspekt u kome je fokusirano kulturno bogatstvo zemlje. To me je posebno inspirisalo da se bavim pitanjem istine. Krenuo sam od tri istinite priče od kojih se jedna dešava u gradu, druga u napuštenom selu i treća u palanci. Hteo sam priču o ljudskoj sudbini, o mogućim licima i varijantama istine...

Ne bismo li uz malo duhovitosti mogli reći i da je istina zapravo pitanje ličnog izbora?

– Često i jeste.

Rekli ste da je zajednički imenitelj sve tri priče – osećanje, odnosno tuga kao prirodno stanje stvari?

– Da, neka nužno gubitnička pozicija čoveka, bluz kao osnovna životna melodija, tuga kao stanje stvari. Meni je uvek bitnije osećanje nego poruka. Umetničko delo i postoji zbog osećanja. Osećanja se pretoče u delo, u ovom slučaju u film, i to je most između autora i gledaoca, a usput, kada je o „Majkama“ reč, tu je i ta potraga za prirodom istine.

Hoćete da kažete da osećanja primarno utiču na ljudski život?

– Da, ma kako materijalistički koncept egzistencije to negirao. Osećanja nam, u krajnjoj liniji, oboje život pozitivno i negativno, lepo i ružno...

Jedna od karakteristika vaših filmova je i poigravanje s vremenom?

– Film je veoma zgodan za poigravanje s vremenom. Jer, na filmu se vreme pretoči u nešto materijalno zato je tu fizički lako poigravati se s iluzijom vremena. S druge strane, percepcija vremena je veoma blizu emocija. Verovatno je percepcija vremena negde između emocije i razuma, te kad se igraš s tim stvarima balans emocija i razuma se malo poremeti i nastane možda jedan veoma interesantan, veoma lep svet... Tako nastane Alisa u zemlji čuda. I, to bude tvoja istina, ako tako odlučiš. I sledeći film koji spremam, „Sanšajn“, koji radim kao lažni dokumentarac, dovodi u pitanje (ne)sigurnost da li je to što gledamo realnost ili nije. Vraćamo se i pitanju istine kao ličnog izbora. Faktografija treba da se spozna, da se njome ovlada da bi smo gradili svoj odnos prema stvarima, svoju istinu. Moramo da odradimo pošteno svoj domaći zadatak, inače je lična istina samo opravdanje za lenjost i laž.

Slovite za jednog od vodećih evropskih reditelja specifične poetike, prati vas glas da se bavite Balkanom tako što ga se ne stidite, ali ga i ne vulgarizujete?

– Mislim da je to u suštini odnos prema sebi. Balkan je deo mene kao što je to i Njujork. Pokušavam da, pre svega prema sebi – koliko umem i mogu, a što je nekad više nekad manje – budem pošten. To je pristup. Nastojim da sagledavam Balkan na način da ga se ne stidim, ali ga takođe ne vulgarizujem, niti idealizujem. Mislim da je svako nepoštenje u pristupu sebi, svojoj sredini u stvari ogroman greh.

Film „Prašina“ je u Veneciji naišao na oštre komentare, „Majke“ na odsustvo podrške Filmskog fonda Makedonije, „Senke“ su takođe izazvale velike polemike.... Šta mislite o odnosu umetnosti i politike?

– Veoma složen odnos, posebno kada je reč o filmu jer film je skupa igračka i na žalost ne može bez para, a pare su, na ovaj ili onaj način, vezane za politiku. S druge strane, film je veoma moćan medij jer ima veliki uticaj na široku populaciju. Još je Lenjin govorio da je to najvažnija umetnost, naravno zbog svojih potreba. U Holivudu je politika prividno jedan

korak udaljena od filma. Ali je kontrola veća nego u Evropi. Govorim o kontroli ne samo nad sadržinom, nego pre svega nad osećanjem koje filmovi stvaraju, što je, čini mi se, veoma važno. Važnije je da li film rezultira osećanjem hepienda, na primer, nego na kakvoj je priči baziran. Holivud insistira na toj kontroli.

Koje su ključne odlike vremena u kome živimo?

– Ima puno graje, buke, puno informacija, a filtriranje postaje sve vulgarnije. Ima jedan vic koji je dobra slika stanja. Učiteljica da zadatak da se napiše domaći o značajnim ženama. I, svi napišu o Ledi Gagi. Učiteljica ih pita pa kako se niko nije setio neke druge žene, na primer, Marije Kiri, a učenici je isprave: “Nije učiteljice Marija Kiri nego Maraja Keri.”

Kog žanra je ta realnost?

– Turbofolk.

O filmu „Majke“

Film „Majke“ Milča Mančevskog, prikazan sinoć u DKC-u na programu je i danas (13) u tom bioskopu. Obuhvata tri priče smeštene u tri mesta – Skoplju, Mariovu i Ljubici. U jednoj dve devojčice prijavljuju zločin policiji iako ga lično nisu videle. Druga prati dvoje seljana, brata i sestru, koji ne razgovaraju 16 godina. Treća govori o penzionisanoj čistačici koja je silovana i udavljena. U filmu se upečatljivo pretapa igrano i dokumentarno i preispituje odnos stvarnosti i fikcije. Mančevski prikazuje i razne tipove majki: nemarne, posvećene, požrtvovane....

Milčo Mančevski

- Rođen 1959. u Skoplju.
- Diplomirao na Koledžu za umetnost medija Univerziteta Južnog Ilinoisa.
- Živi i radi u SAD, gde predaje na raznim univerzitetima.
- Filmovi: „Pre kiše“ (1994), „Prašina“ (2001), „Senke“ (2007), „Majke“ (2010).
- Nagrade: Zlatni lav („Pre kiše“), nagrada MTV („Tennessee“), nagrada za najbolji eksperimentalni film.
- Bavi se i fotografijom i pisanjem.

